

Καλώς ήλθατε στο μουσείο της Φλόρενς Νάιτινγκεϊλ

Η Φλόρενς Νάιτινγκεϊλ έχει μείνει στην ιστορία και ως «η κυρία με την λάμπα». Κατά τη διάρκεια του Κριμαϊκού πολέμου είχε υπό την εποπτεία της τις νοσοκόμες που φρόντισαν χιλιάδες στρατιώτες και έσωσε το Βρετανικό στρατό από βέβαιο υγειονομικό αφανισμό. Υπήρξε μεταρρυθμίστρια με όραμα σε θέματα υγείας, γυναίκα που άσκησε μεγάλη επιρροή στη Βρετανική Αγγλία και την αυτοκρατορία της (μόλις δεύτερη σε φήμη και δύναμη μετά, φυσικά, από τη βασίλισσα Βικτώρια). Πέθανε το 1910 σε ηλικία 90 ετών, αφού είχε γίνει μια παγκοσμίως γνωστή.

Το μουσείο της Φλόρενς Νάιτινγκεϊλ είναι μια πλοήγηση στη ζωή και την εποχή της «κυρίας με την λάμπα». Η ιστορία της αναπτύσσεται σε τρεις θεματικές ενότητες: 1) 'Το Επιχρυσωμένο Κλουβί' – η ιστορία της οικογένειάς της, 2) 'Το Κάλεσμα' – η προσφορά της στον Κριμαϊκό πόλεμο, και 3) 'Μεταρρύθμιση και Έμπνευση' – οι καμπάνιες και ο αγώνας της για την μεταρρύθμιση στα θέματα υγείας. Το μουσείο περικλύεται από μια σειρά φωτογραφιών νοσηλευτών και νοσοκόμων.

Οι γονείς της Φλόρενς Νάιτινγκεϊλ ανήκαν σε υψηλή κοινωνική τάξη, ήταν ευκατάστατοι και με πολύ καλές διασυνδέσεις. Το εισόδημά τους προερχόταν κατά κύριο λόγο από τη διαχείριση ορυχείων. Ήταν καλλιεργημένοι και είχαν ενδιαφέρον για τις τέχνες και τις επιστήμες, υπήρξαν θρησκευόμενοι και βοηθούσαν τους φτωχούς. Η Φλόρενς Νάιτινγκεϊλ είχε αρχίσει από νωρίς να νιώθει εγκλωβισμένη σε μια ζωή γεμάτη πολυτέλειες και κοινωνικές υποχρεώσεις – ή όπως είχε γράψει «η τυραννία» των σαλονιών. Η οικογένειά της θορυβήθηκε και απογοητεύτηκε από το πάθος της Φλόρενς για τη νοσηλευτική και την άρνησή της να παντρευτεί, γι' αυτό και της απαγόρευσαν να σπουδάσει ακόμα και για λίγους μήνες στο νοσοκομείο του Σάλισμπερι. Τα νοσοκομεία ήταν χώροι βρώμικοι και επικίνδυνοι και οι νοσοκόμες είχαν τη φήμη των αλκοολικών γυναικών.

Τελικά της επέτρεψαν να εκπαιδευτεί στο Καϊσεζβέατ, μια θρησκευτική κοινότητα κοντά στο Ντύσελντορφ της Γερμανίας, όπου ο προτεστάντης πάστορας και η συζυγός του διήθυσαν ένα νοσοκομείο, ορφανοτροφείο και σχολείο μαζί. Εκεί η Φλόρενς Νάιτινγκεϊλ έμαθε για τα φάρμακα, το πώς να δένει τις πληγές, να παρακολουθεί επεμβάσεις ακρωτηριασμού και να φροντίζει τους αρρώστους και τους ετοιμοθάνατους. Ποτέ πιο πριν δεν είχε νιώσει πιο ευτυχισμένη. «Τώρα ξέρω τι θα πει να αγαπάς τη ζωή», είχε γράψει.

Το καλοκαίρι του 1854 η Αγγλία και η Γαλλία συμμαχησαν με την Τουρκία και κύρηξαν τον πόλεμο εναντίον της Ρωσίας. Εκατοντάδες στρατιώτες που στάλθηκαν στην Κριμαία για να πολεμήσουν στο πλευρό των Γάλλων και των Τούρκων Οθωμανών εναντίον του ρωσικού στρατού του Τσάρου, πέθαναν από αρρώστιες. Ο πολιτευτής Σίντνευ Χέρμπερτ έγραψε στη Φλόρενς Νάιτινγκεϊλ ζητώντας της να βοηθήσει με το να αναλάβει μια ομάδα γυναικών νοσοκόμων – μια νέα ριψοκίνδυνη ιδέα. Έτσι, η Φλόρενς Νάιτινγκεϊλ μαζί με μια ομάδα από 38 θαρραλέες γυναίκες απέπλευσαν για το Σκουτάρι, αναχωρώντας κάτω από τα φώτα της δημοσιότητας. Όταν έφτασαν στο νοσοκομείο, η κατάσταση που αντίκρυσαν ήταν πολύ πιο τραγική από αυτή που περίμεναν. Τα εφόδια σε τρόφιμα, σκεπάσματα και κρεββάτια ήταν λιγοστά. Οι τραυματίες έφταναν από μακριά, βρώμικοι και ταλαιπωρημένοι, συχνά μισοπεθαμένοι από την πείνα.

Η Φλόρενς Νάιτινγκεϊλ αποφάσισε ότι τα νοσοκομεία χρειάζονταν σοβαρή διαχείριση. Δούλεψε με σθένος οργανώνοντας τις νοσοκόμες και τις γυναίκες των στρατιωτών, ώστε να πλένουν πουκάμισα και σεντόνια και τους άντρες να καθαρίζουν τις τουαλέτες. Βομβάρδισε τον Σίντνευ Χέρμπερτ με γράμματα, ζητώντας εφόδια και με δικά της έξοδα, αλλά και με

δημόσιες χορηγίες μέσω της εφημερίδας Τάιμς, αγόρασε βούρτσες και κουβάδες, σκεπάσματα, στρώματα καθώς και χειρουργικά τραπέζια. Κάθε νύχτα, διέσχιζε χιλιόμετρα μέσα στους διαδρόμους των θαλάμων όπου βρίσκονταν οι τραυματίες. Οι άντρες του στρατού τη λάτρευαν. Αλλά την άνοιξη του 1855 η Φλόρενς Νάιτινγκεϊλ χτυπήθηκε από τον «πυρετό της Κριμαίας» και παραλίγο να πεθάνει. Παρόλο που ποτέ δεν θεραπεύτηκε εντελώς από τη νόσο, ξαναγύρισε στη δουλειά, όπου και παρέμεινε μέχρι το τέλος του πολέμου.

Κάτι που δεν γνώριζε η Φλόρενς Νάιτινγκεϊλ ήταν ότι το Σκουτάρι είχε χτιστεί επάνω σε έναν τεράστιο λάκκο και οι αποχετεύσεις του παλαιού στρατώνα είχαν μπλοκαριστεί. Τον Μάρτιο του 1855 έφτασαν ο Σκωτσέζος μηχανικός Δρ. Τζον Σάδερλαντ και η ομάδα του για να ανοίξουν τους υπονόμους, να κάνουν επισκευές στο κτίριο και να το προμηθεύσουν με καθαρό νερό. Μόνο τότε τα ποσοστά θανάτων άρχισαν να μειώνονται. Η αποστολή υγιεινής του Σάδερλαντ «έσωσε τον Βρετανικό στρατό», είχε γράψει η Φλόρενς Νάιτινγκεϊλ.

Η δουλειά της Φλόρενς Νάιτινγκεϊλ στο Σκουτάρι επεκτεινόταν πέρα από την ιατρική περίθαλψη. Ενδιαφερόταν εξίσου για όλους τους στρατιώτες, ανεξάρτητα από την βαθμίδα τους και συμπονούσε τις οικογένειές τους. Έστειλε συλλυπητήρια γράμματα στους συγγενείς των στρατιωτών, έστειλε χρήματα στις χήρες και απαντούσε σε ερωτήσεις σχετικά με την κατάσταση των αρρώστων καθώς και των αγνοουμένων. Επίσης, οργάνωσε αναγνωστήρια, προκαλώντας την έκπληξη των υφισταμένων, που μέχρι τότε πίστευαν πως όλοι οι άντρες του στρατού ήταν αγράμματοι. Ακόμα, άνοιξε το Ίγκερμαν Καφέ, που σέρβιρε υποκατάστατο του αλκοόλ, ενώ τέλος οργάνωσε τραπεζικό σύστημα, μέσω του οποίου οι άντρες μπορούσαν να στέλνουν το μισθό τους στις οικογένειές προκειμένου να μην τον ξοδεύουν στο αλκοόλ ή στον τζόγο.

Μετά τον Κριμαϊκό πόλεμο, η Φλόρενς Νάιτινγκεϊλ επέστρεψε στη Βρετανία (Αύγουστος 1856) ταξιδεύοντας με το όνομα 'κυρία Σμιθ' για να αποφύγει τη δημοσιότητα. Αδύνατη, εξαντλημένη και άρρωστη, έφερε ενα αίσθημα αποτυχίας και θλίψης για τους στρατιώτες που δεν κατάφεραν να γυρίσουν στα σπίτια τους. «Καημένοι μου άντρες, αναπαυθείτε στο χώμα της Κριμαίας», είχε γράψει. Αφιέρωσε το υπόλοιπο της ζωής της αγωνιζόμενη, ώστε να μην αφήσει να έχουν χαθεί μάτια όλα αυτά τα θύματα του πολέμου.

Εξαιτίας της κατάστασης της υγείας της, η ζωή της στο Λονδίνο ήταν περιορισμένη. Και η ίδια, και οι υποστηρικτές της δούλευαν ακούραστα. Η Φλόρενς Νάιτινγκεϊλ απέφυγε τις δημόσιες εμφανίσεις, αλλά χρησιμοποίησε με έξυπνο τρόπο τη φήμη της, ώστε να ασκήσει επιρροή στους υψηλά ιστάμενους, όπως τη βασίλισσα Βικτώρια, για τη βελτίωση των συνθηκών υγιεινής. Στη συνάντησή της με τη βασίλισσα, λίγο μετά το τέλος του πολέμου, η Φλόρενς Νάιτινγκεϊλ έκανε έκκληση για βοήθεια από το παλάτι, ώστε να εντοπιστούν τα λάθη του παρελθόντος και να επιλυθούν στο μέλλον.

Η Φλόρενς Νάιτινγκεϊλ έγραψε περίπου 200 βιβλία, επιφυλλίδες και άρθρα και περισσότερα από 14.000 γράμματα. Τα γράμματά της βρίσκονται σε εκατοντάδες πηγές αρχείων ανά τον κόσμο. Αντίστοιχα, με τα θέματα περίθαλψης, έγραψε για θρησκεία, φιλοσοφία, υγειονομία, καθώς και για νοσοκομεία, στατιστικές και την περίπτωση των επιπέδων υγιεινής στην Ινδία. Σε νεαρή ηλικία έγραψε για τα ταξίδια της και τις αγωνίες των μορφωμένων γυναικών της μεσαίας τάξης.

Οι ιδέες της Φλόρενς Νάιτινγκεϊλ άλλαξαν εντελώς την οπτική της κοινωνίας απέναντι στη νοσηλευτική και η κληρονομιά της παραμένει ζωντανή μέχρι σήμερα. Η ολιστική προσέγγιση στην περιποίηση ενός (είτε ψυχικά, είτε σωματικά) ασθενούς, και η πεποίθησή

της ότι η ευαισθησία για τις ανάγκες του αρρώστου είναι το κύριο και βασικό φάρμακο, υπήρξαν απόψεις που στάθηκαν πέρα από την εποχή της.

Η Φλόρενς Νάιτινγκεϊλ άνοιξε έναν νέο δρόμο στην νοσηλευτική. Οι ιδέες και η φήμη της ενέπνευσαν άνδρες και γυναίκες ώστε να ασκήσουν το επάγγελμα του νοσοκόμου ή της νοσοκόμας και να εφαρμόσουν όλες αυτές τις ιδέες στην πράξη. Άνθρωποι από ολόκληρο τον κόσμο με τα ίδια ένστικτα και κίνητρα, αλλά και την αφοσίωσή τους στη φροντίδα των ασθενών, ταξιδεύουν από χώρα σε χώρα για να ασκήσουν τις δεξιότητές τους ή να λάβουν την κατάλληλη εκπαίδευση για ένα τέτοιο έργο.